

**DULGHERI,
ÎNĂLȚAȚI GRINDA
ACOPERIȘULUI
ȘI
SEYMOUR:
O PREZENTARE**

J.D. SALINGER

Traducere din limba engleză
de Antoaneta Ralian

POLIROM
2023

Cuprins

Dulgheri, înălțați grinda acoperișului.....	7
Seymour: o prezentare	91

În mod neoficial, Seymour a scris și a vorbit poezia chineză și japoneză în toți cei treizeci și unu de ani cât a poposit printre noi, dar așa spune că începutul formal l-a făcut într-o dimineată, pe când avea unsprezece ani, în sala de lectură a unei biblioteci publice de pe Broadway, în apropiere de casa noastră. Era o dimineată de sîmbătă, deci fără școală, fără nicio perspectivă presantă în afară de masa de prînz, așa încît înotam lenevos și ne bălăceam printre rafturile cu cărți, pescuind ocazional cîte un autor nou, cînd, deodată, mi-a făcut semn să vin lîngă el să văd ce a descoperit. Extrăsese o grămadă de versuri traduse din P'ang, această minune a secolului al XI-lea. Dar, după cum știm, a pescui în biblioteci sau oriunde în altă parte e un lucru riscant, pentru că niciodată nu știi sigur cine va prinde pe cine. (Hazardul pescuitului în general era unul dintre subiectele favorite ale lui Seymour. Frațele nostru mai mic, Walt, era, în copilărie, un pescar pasionat și, de ziua lui, cînd a împlinit nouă sau zece ani, Seymour i-a dăruit un poem – care a fost, cred, una dintre încîntările vieții lui Walt – despre un băiețaș bogat care pescuiește o păstrugă în râul Hudson și, cînd scoate peștele din undiță, simte o durere puternică în buza de jos, apoi uită de toată povestea pînă ajunge acasă și descoperă că peștele încă viu, lăsat într-un vas cu apă, poartă o șepcuță albastră, cu insigna școlii băiatului, aidoma cu șapca acestuia și, în interiorul ei, își găsește cusut propriul nume.) Din acea dimineată, Seymour a rămas permanent prins în mreje. Pe cînd avea paisprezece ani, vreo doi din familia noastră îi scotoceau mereu buzunarele jachetelor și canadienelor în căutarea a ceva valoros ce mîzgălise poate în timpul unei perioade mai relaxate la școală sau al unei așteptări la dentist. (A trecut o zi de

cînd am scris această ultimă frază și, între timp, i-am telefonat, de la birou, surorii mele Boo Boo, în Tuckahoe, ca s-o întreb dacă știe de vreun poem scris de Seymour în copilărie, care i-ar plăcea să figureze în povestirea de față. Mi-a spus că o să mă sune ea să-mi spună. Alegerea făcută de Boo Boo nu s-a dovedit a fi prea potrivită scopului meu actual, și de aceea o găsesc cam iritantă, dar cred că o să las să treacă de la mine. Poezioara aleasă de ea a fost scrisă, știu, întîmplător, cînd poetul avea opt ani: „John Keats, / John Keats, / John, / Pune-ți, te rog, un manșon.“) La douăzeci și doi de ani, Seymour avea un teanc de poeme, destul de substanțial, care mie mi se păreau foarte, foarte bune, și eu, care în viața mea n-am scris un rînd de mîină fără să-l vizualizez instantaneu în caractere de tipar, îi ceream agasat să le dea undeva spre publicare. Dar nu, el nu credea că poate face asemenea lucru. Încă nu; poate că niciodată. Erau prea neoccidentale, prea lotusiene. Se temea că sînt ușor sfidătoare. Nu avea o idee precisă în ce anume consta sfidarea, dar simțea că poemele ar putea crea impresia că sînt scrise de un ingrat, de cineva care întoarce spatele – efectiv – propriului său mediu și oamenilor care-i sînt apropiați. Spunea că mîncarea și-o scoate din marile noastre frigidere, conduce mașinile americane de opt cilindri, folosește fără șovăială medicamentele noastre cînd e bolnav, se bizuie pe armata Statelor Unite ca să-i ocrotească părinții și surorile de Germania lui Hitler, și nimic, absolut nimic din toate realitățile acestea nu transpare în poemele lui. Ceva era teribil de nepotrivit. Mărturisirea că, adeseori, cînd termină un poem, se gîndește la domnișoara Overman. Domnișoara Overman fusese biblioteca din prima bibliotecă publică din New York la care

ne duceam regulat în copilărie. Spunea că-i datorează domnișoarei Overman o căutare elaborată, susținută, a unei forme de poezie care să corespundă standardelor lui specifice, dar care, în același timp, să fie compatibilă, chiar de la prima vedere, și cu gusturile domnișoarei Overman. După ce debita asemenea lucruri, îi explicam calm, cu răbdare – dar, desigur, țipînd cît puteam de tare –, care erau, după părerea mea, carențele domnișoarei Overman în calitate de critic sau chiar de cititor de poezie. Atunci îmi amintea că în prima lui zi petrecută la biblioteca publică (singur, la vîrsta de șase ani), domnișoara Overman, lipsită sau nu de calitățile unui critic de poezie, îi deschisese o carte la o planșă ce reprezenta catapulta lui Leonardo și i-o pusese în față; așa încît nu era o bucurie pentru el să scrie un poem despre care știa că n-o să-i stîrnească plăcere sau interes domnișoarei Overman, venită, probabil, de la o proaspătă lectură a iubitului ei domn Browning sau a nu mai puțin îndrăgitului și nu mai puțin explicitului domn Wordsworth. Ciondăneala – ciondăneală din partea mea și discuție din partea lui – sfîrșea aici. Nu poți să te cerți cu cineva care crede, sau bănuiește, cu pasiune că funcția poetului nu este de a scrie ce trebuie să scrie, ci de a scrie ceea ce ar scrie dacă viața lui ar atîrna de responsabilitatea de a scrie într-un stil menit a fi înțeles de cît mai mulți bătrîni bibliotecari cu putință.

Pentru fidelul, răbdătorul, ermeticul pur, toate lucrurile importante din lume – nu viața și moartea, care sînt simple vorbe, ci lucrurile cu adevărat importante – funcționează destul de frumos. Înainte de sfîrșitul lui, Seymour s-a bucurat, timp de trei ani și mai bine, de ceea ce e,

probabil, cea mai profundă satisfacție permisă meșteșugarului veteran. A găsit o formă de poezie care i se potrivea lui, care răspundea celor mai durabile cerințe ale poeziei în general și pe care cred că și domnișoara Overman, dacă ar fi fost încă în viață, ar fi găsit-o frapantă, poate chiar atrăgătoare de citit și, fără îndoială, „interesantă“, cu condiția să-i fi acordat aceeași atenție neștirbită cu care-și trata vechii ei flăcăi bucolici, Browning și Wordsworth. Ce a găsit el, ce anume funcționa pentru el, e foarte greu de descris¹. Cred că e util să încep prin a vă arăta că Seymour iubea haikuul clasic japonez, din trei versuri a câte șaptesprezece silabe, mai mult decât orice altă formă de poezie și că a scris el însuși – cu sînge – haikuuri (aproape întotdeauna în engleză, dar, uneori, sper că o afirm cu strîngere de inimă, în japoneză, germană sau italiană). Se poate spune și, fără îndoială, se va spune că poemele din ultima perioadă a lui Seymour arată ca un fel de traducere în engleză a unui gen de haiku dublu, dacă există așa ceva, și nu vreau să despici firul în patru, dar țin să subliniez probabilitatea ca, în 1970, vreun membru blazat, dar hazos al unei catedre de literatură engleză – nu-i imposibil să fiu chiar

1. Singurul lucru normal și rațional pe care ar trebui să-l fac la acest punct ar fi să vă trîntesc în față unul, două sau toate cele o sută optzeci și patru de poeme, astfel încît cititorul să-și poată da seama singur. Nu pot s-o fac. Nu sînt sigur dacă am măcar dreptul de a le discuta. Mi se permite să le rumeg, să le redactez, să le îngrijesc, să găsesc un editor care să le publice într-o ediție cartonată, dar, din motive personale, văduva poetului, care e proprietara lor de drept, mi-a interzis să citez aici vreun fragment (n. a.).

eu acela, Doamne apără-mă – să emită o butadă nostimă afirmînd că poemele lui Seymour sînt, față de clasicul haiku, ceea ce un Martini dublu este față de un Martini obișnuit. Și faptul că lucrul ăsta nu e adevărat n-o să-l împiedice pe pedant să-l rostească, cînd o să simtă clasa îndeajuns de încălzită și de pregătită. Ceea ce urmează intenționez să enunț încet și cu grijă: poemele din perioada tîrzie a lui Seymour sînt alcătuite din șase versuri, într-un metru mai curînd iambic și, în parte din afecțiune pentru vechii maeștri japonezi, în parte din înclinația lui poetică naturală de a pătrunde în zone atractive și restrictive, s-a cramponat de treizeci și patru de silabe, adică numărul dublu de silabe față de un haiku clasic. În afara acestei caracteristici, nimic din cele o sută optzeci și patru de poeme aflate acum sub acoperișul meu nu seamănă cu altceva decît cu Seymour însuși. Ca să nu spun că pînă și acustica lor e la fel de singulară ca și Seymour. Adică, fiecare poem e la fel de nesonor, de domol, pe cît credea el că trebuie să fie un poem, dar există niște rafale intermitente de eufonie (îmi lipsește un cuvînt mai puțin atroce), care au asupra mea efectul pe care l-ar avea cineva – nu complet treaz – care mi-ar deschide ușa și ar sufla în cameră dintr-un cornet, trei, patru, cinci note negrăit de dulci și de măiestrite și apoi ar dispărea. (N-am cunoscut niciodată un poet care să dea impresia că, în mijlocul unui poem, ar cînta la un cornet, și încă foarte frumos, și deci n-aș mai putea spune nimic în plus. De fapt, nu mai spun nimic.) În structura asta de șase versuri și cu acordurile acestea armonice răzlețe, Seymour face dintr-un poem exact ceea ce cred că ar trebui să facă din el. Marea majoritate a celor o sută optzeci și patru de poeme sînt nu avîntate,

ci înălțătoare, și pot fi citite de oricine, oriunde, cu glas tare chiar, în orfeline pe nopți de furtună, dar ultimele treizeci, treizeci și cinci de poeme nu le-aș recomanda niciunui suflet viu care n-a murit, preferabil lent, cel puțin de două ori în timpul vieții. Favoritele mele, dacă există așa ceva și bineînțeles că există, sînt cele două poeme finale din colecție. Cred că nu calc pe nimeni pe bătătură dacă divulg, simplu, ce anume tratează. Penultimul poem înfățișează o tînără soție și mamă care are ceea ce se definește în vechiul meu manual de căsătorie drept o legătură extraconjugală. Seymour nu o descrie pe tînără, dar aceasta apare în poem chiar în clipa cînd cornetul acela al lui scoate niște note extraordinare, așa încît o văd ca pe o femeie extrem de frumoasă, de o inteligență moderată, de o nefericire nemoderată și care nu e exclus să locuiască în vecinătatea Metropolitan Museum of Art. Într-o seară, femeia vine acasă foarte tîrziu de la o întîlnire – în imaginația mea, are ochii împăienjeniți și e mînjită cu ruj – și găsește pe pat un balon. Cineva l-a lăsat, pur și simplu, acolo. Poetul nu spune, dar nu poate fi altceva decît un balon de jucărie, mare, umflat, probabil verde, așa cum arată Central Park primăvara. Cel de-al doilea poem, ultimul din colecție, descrie un tînăr văduv, dintr-o suburbie, care într-o noapte șade pe pajiștea din fața casei, îmbrăcat în pijama și halat de casă, și privește luna plină. O pisică albă, plictisită, aparținînd, clar, gospodăriei și, aproape sigur, un fost pion important al casei, vine lîngă el, se rostogolește pe spate, și omul o lasă să-i muște mîna stîngă, în timp ce el contemplă luna. Acest din urmă poem, de fapt, poate să prezinte un plus de interes pentru cititorul meu obișnuit din două motive speciale, pe care aș dori să le discut.